

Synebeskrivning

S.D. (Samma dag 15 sept. 1778) följande blef till häradsrätten ingifven:

Åhr 1778 den 15 och 16 dagarna uti junii månad blef til ödmjukaste följe af domhafvande i orten högädle och widtlagfarne herr Johan J: Wasells och Hammerdals lofl. häradsrätts förordnande den 3dje januarii detta år, behörig syn och undersökning förrättad af underskrefne, huruwida dragonerne Lars Strandberg och Eric Näström måga tillåtas nytt hemman anlägga wid det så kallade Öfwerwatnet i Ströms sochn, om det på krono eller skatte ägor är liggande och någon tagit der wid sig yppat; hwarwid, och sedan termin härom i Hammerdals och Ströms kyrkor är worden kundgiord, det borde angräntsande tilstådes wara så framt de hade härwid något at erindra:

Så samlade sig synemän, sökanden Strandberg för sig och som fullmäktig för sin bror Näsström, nybyggaren Michel Andersson i Kärrnäset för sig och des granne Daniel Jönsson, drängen Pär Jönsson i Espnäs för sig och des bror Göran Jönsson så och som fullmäktig för nybyggaren Olof Olofsson på Bonäset och Espnäs byamän, men Öns bys grannar förklarade hemma at de hade härwid intet at påminna, då de fingo hafwa orubbade de nyttningar som de härtils haft, hälst som Kärrnäs nybyggare sitta dem närmare på deras innehafde afradsland, dock upwiste Mårten Olofsson i samma by ett utdrag af lofl. allmänningsafwittringsrättens protocoll den 16 december 1773, at han, sedan Öns by och de på skogen anlagde nybyggen erhållit hwad på dem belöper af Renå kronojord som byamännen emot en daler 16 sk. srmt (*silvermynt*) tilförene innehaft, må af återstående få upbruka nytt hemman. Sedan detta alt war upläst och påmints så trädde synemän och sökanden at bese de til nybygget utsedde och upfundne tracter:

Gårdstomterna och åkerlanden synades och fants på norra sidan bemälte siö hälst mitt emot de å södern från norra landet stående holmar så ock längre i wäst wid samma land och i högden på norra sidan wästra delen af watnet, hwilka ställen äro lutande i södern, jordarten af röd och hwit sand och miälamylla samt klapur, mycket stenbundet, bewäxt med gran och biörk och någon asp.

Skogsrymd och slätter härunder efterletades, öfvergingos och pröfwades: norr om siöns wästra ände i norr och norrwäst efter kjälalandet fants trenne små myror efter hwarandra i sträckning til femton (*lass*). På bägge sidor om Renån tio, wästom siön wid Wågen kallad, tre, på myrtracten wästför om Ridberget, wäst och norr om Skalflon femton, östom samma berg twänne små myror til fyra, längre i södwäst trenne myror til femton, längre bort i samma sträckning fants desse myror och namngafs Rismyren åtta, en dito af samma beskaffenhet tio, Storflon som stöter mot Finwatnet på des norra sida med alt hwad der är och finnas kan i slått och rödningstilfällen til femtio lass. Å alla desse ställen har ingen tilförne gjort någon upodling utan härtils legat och än ligger öde, dock funno synemännen at på Storflon woro slagne tolf lass foder stående i så kallade golf, uprutnade som Kärrnäs nybyggare tilstodo hafwa för fyra a fem år sedan slagit men icke förr eller sedan derå gjort någon upodling. En myra fants på Espnäs afradsland norr om Renån, kallad Stormyren som ännu ligger öde utan at någon den bärgat, men efter handlingarnas lydelse och andras berättelser skal den wara för nybyggaren Olof Olofsson på Bonäset tilförne utsynt, som nu i så måtto tilslogs detta nybygge så framt Olof Olofsson på Espnäs afradsland tilförene har hwad honom efter dess skatt tilkommer.

Timmerskog, skaf, löftägt och mulbete är nog ringa til godhet. Strålfiske i bemälte siö kan hafwas sommartiden. Kärrnäs nybyggare yttrade sig på tilfrågan, at de icke kunde bestrida

detta nybygges anläggande så som dem närmast liggande då de få wara orubbade i alt hwad de tilförne upodlat, det samma giorde ock Pär Jönsson i Espnäs för sig och des hufwudmän, men dock anmälte at Stormyran wore för Olof Olofsson nödig ehuru han den ännu under tjugu åratid ei bärgat.

Denna beskrefne nybyggeslägenhet är kronojord. Sökandena äro efter det wördiga prästerskapets i sochnen, och åtskillige andres intygande allmänt kända för ärliga och pålitliga personer samt ock redan gifta, hwilka nu påstå i det högsta at härstädes få nybygge å denna ödemark uparbeta til nytt hemman, och som ett swårt och långwarigt arbete fordras til upodlingen, frihetsåren kunde med rätta derefter lämpas, denna kronotract ligger i fjällorten der mycken snö faller och sent sommar warder, är af swag och mager jordmon til både åker, slått och gräswäxt, från Ströms kyrka två och en fierdedels mil, men til längsta myrslätten tyckes wara en och en half mil från byggningsstället. Tilfället för qwarn kan fås i åhn mellan siöarna.

Efter denna syn och undersökning samt all annan inhämtad underrättelse, så finna syne-
männen för theras del så wäl til Kungl. Majts och kronans förmon som flitiga arbetares hemwist utan andras förfång at bereda, at detta beskrefne stället som här får namn af Renå nybygge kan anläggas til twänne tunneland och sökandena Strandberg och Näström hwilka äro unga och arbetsföre samt de första angifware til denna ödemarks uparbetande böra häraf blifwa ägare. Men som wid undersökningen nogsammt befunnit är at så wäl med det tillämpade åkerfältet som slätterne fordras ett swårt och kostsamt arbete innan deraf kan hafwas eller fås någon nytta, så ock at Kungl. Majt och kronan kan blifwa säker om pålitelig inkomst utan at i förtid se åboernes uselhet och ödesmål som länder til mera skada än winning och förfarenheten på des ställen det nog wisat at fyratio frihetsår äro ganska nödige. Hwilket alt i diupaste ödmiukhet underställes höga wederbörandes höggunstiga ompröfwande och afgjörande.

Elias Fredenberg Erik Johansson i Åsen Jonas Jonsson i Höxåsen nämndemän

År 1778 d. 2 augusti efter inlysning i sochnestuga blef hela föregående syn och undersökning för samtelige allmogen upläsen, hwaremot ingen hade at påminna intyga

af Petter Fiällman Swen Ersson i Wallen

Sedan förestående synebeskrifning war i rn (*rätten*) offentel. upläst och af synemännen til alla delar ärkänd, närvarande sockenboor och tingsallmogen äfven yttrat sig, at de icke förmodade, det någon genom detta nybygges anläggande skulle i sin rätt lidande blifwa, så blef såwis häröfwer genom utdrag af hdsrtns (*häradsrättens*) protocoll meddeltd, och den underrättelse tillika lemnad at dragene Strandberg och Näsström böra detta ärende aldraödmiukast anmäla hos konungens höga befallningshaf:de, som i händelse deras ansökning bifallas, höggunstigst härom förunna dom så många frihetsår som til denna beswärliga ödemarks uparbetande kunna nödiga wara.

Kommentar:

Häradsrättens utlåtande sändes därefter tillsammans med ansökan till landshövdingen som hade att besluta i ärendet. Observera att sökandena kort efter denna länsmans- och nämndemannasyn vände sig till avvitringsrätten (se Urkund II) för att få dem att syna ett bättre ställe för gårdstomter och åkerland. Det här utsynta stället måste ha legat mellan Rivallen och Bergviken. Ribäcken kallas numera Finnbäcken.

Mats Göransson i juli 2015